

Pieņemt palīdzību, lai mainītu savu dzīvi

Neko nedara klienta vietā, bet kopīgi meklē risinājumu

Aizkraukles novada Sociālā dienesta viens no darba virzieniem ir palīdzība ģimenēm ar bērniem. Tam izveidota atsevišķa atbalsta nodaļa, pievēršot uzmanību vajadzībām un problēmām, lai mazāk ciestu bērni. Nodaļas vadītāja Zane Brovacka atzīst, ka darba ir pietiekami daudz.

SANDRA PUMPURE

Trūkst darbinieku

Atbalsta nodaļas speciālisti strādā ar sociālā riska, vardarbībā cietušām ģimenēm, kā arī ar nepilngadīgo likumpārkāpēju lietām. Visbiežāk sociālo darbinieku redzeslokā nonāk ģimenes ar atkarības problēmām, sociālo prasmju trūkumu, nespēju nodrošināt sev un bērniem ikdienas pamatvajadzības, vardarbības riskiem, vecāki ar garīgās veselības traucējumiem. Kā atzīst Zane Brovacka, sociālo gadījumu skaits un darbs ar ģimenēm novadā nesamazinās. Atbalsta nodaļas redzeslokā šobrīd ir 142 ģimenes. Savukārt Aizkraukles novada Sociālā dienesta atbalsta nodaļā ģimenēm ar bērniem šobrīd strādā septiņi sociālie darbinieki visā novadā — Aizkrauklē, Kokneses, Pļaviņu, Jaunjelgavas, Neretas apvienībās un Skrīveros. Joprojām trūkst viena sociālā darba speciālista Aizkrauklē.

— Mūsu darba specifika ir ļoti sarežģīta, un tā ir saistīta ar darbu paaugstinātos stresa apstākļos, lielu atbildību un profesionālu sagatavotību sociālā gadījuma vadīšanā, augstām komunikācijas prasēm un spēju atbilstoši reaģēt krīzes situācijā. Tādēļ Latvijā vairākās pašvaldībās trūkst sociālo darbinieku tieši ģimenēm ar bērniem, jo ne katrs sociālais darbinieks spēj strādāt ar šo mērķa grupu un izturēt lielo psihemocionālo spriedzi, — saka Zane Brovacka.

Svarīga specializācija

Sociālajā darbā ļoti svarīga ir darbinieku specializācija, tāpēc nodaļas vadītāja uzskata, ka, apvienojoties novadam, ļoti nozīmīgs solis sociālā dienesta attīstībai bija izveidot nodaļas. Sociālo darbinieku specializāciju paredz arī Ministru kabineta rīkojums "Par Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādņiem 2021. — 2027. gadam".

— Strādājot noteiktā specializācijā, darbinieks regulāri profesionāli pilnveidojas savā jomā, apmeklējot mācības un dažādas lekcijas, seminārus. Tas dod iespēju mūsu novada ģimenēm saņemt kvalitatīvu un profesionālu sociālā dar-

AKTUĀLĀKIE PAKALPOJUMI, ko piesaistām darbā ar ģimenēm, ir psihologa konsultācijas, ģimenes asistents, kā arī valsts apmaksātie sociālās rehabilitācijas pakalpojumi dzīvesvietā vai institūcijā.

Foto ir ilustratīva nozīme

binieka palīdzību un atbalstu. 2028. gadā plānots, ka sociālie darbinieki ģimenēm ar bērniem varēs būt tikai tie, kuri mērķtiecīgi specializēsies šajā virzienā un papildus būs apguvuši metodiskās mācības šajā konkrētajā darbā, — stāsta Zane Brovacka.

Regulāra sadarbība

Sadarbība ar ģimenēm veidojas dažādi. Lielākoties sociālais dienests par ģimenēm, kurām nepieciešama palīdzība, saņem informāciju no citām institūcijām, visbiežāk no bāriņtiesas, policijas vai citu pašvaldību sociālajiem dienestiem, ja kāda sociāla riska ģimene pārceļas uz dzīvi Aizkraukles novadā. Nereti dienests saņem ziņojumus arī no anonīmām personām, kaimiņiem vai iedzīvotājiem, kuri nepaliek vienaldzīgi, novērojot vai konstatējot kādus bērnu tiesību pārkāpumus citās ģimenēs. Atbalsta nodaļā vērsas arī paši vecāki, kuri lūdz palīdzību problēmas risināšanā jautājumos, kas saistīti ar bērna audzināšanu.

— Šajā darbā notiek regulāra sadarbība ar citām institūcijām — bāriņtiesu, policiju, skolām un citām iestādēm. Ģimenēm sniedzam konsultācijas uzturlīdzekļu jautājumos, par bezmaksas juridisko palīdzību, kā arī par pieejamajiem pakalpojumiem pašvaldībā un ārpus tās. Aktuālākie pakalpojumi, ko piesaistām darbā ar ģimenēm, ir psihologa konsultācijas, ģimenes asistents, kā arī valsts apmaksātie sociālās re-

Ģimenes, kuras labprāt sadarbojas ar dienestu un aktīvi iesaistās problēmu risināšanā, gada laikā parasti sakārto savu dzīvi un sadarbība beidzas. Savukārt ir arī tādas, kuras ilgstoši ir dienesta redzeslokā, jo problēmas cikliski atkārtojas.

habilitācijas pakalpojumi dzīvesvietā vai institūcijā. Šogad plānotam vairāk organizēt vecāku izglītošanās un atbalsta grupas, lai veicinātu izpratni par bērnu emocionālajām vajadzībām un mazinātu iespējamās vardarbības riskus ģimenēs, — stāsta Zane Brovacka.

Nepieciešams ilgstošs atbalsts

Viņa atzīst, ka daļai ģimeņu nepieciešama ilgstoša palīdzība, tāpēc būtisks pakalpojums ir ģimenes asistents, kas nodrošina ģimenei atbalstu un apmācību sociālo prasmju apgušanā, bērnu audzināšanā un

aprūpē, mājsaimniecības vadīšanā un sadzīves organizēšanā saskaņā ar individuāli izstrādātu sociālās rehabilitācijas plānu. It kā daudziem pašsprotamas lietas, bet daļai nav izpratnes par tām, un cieš bērni. Šis pakalpojums nodrošina to, lai sociālās problēmas atkal nesasniegtu akūtu stāvokli.

Vai šajā darbā var palīdzēt sabiedriskās organizācijas? Nodaļas vadītāja teic, ka Aizkraukles novadā ir maz tādu, kas vērstas uz visu sabiedrību, īpaši biedrības, kuras sniedz sociālos pakalpojumus. Sociālajam dienestam ir būtiski, ka organizācija ir reģistrēta Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrā, tādējādi garantētu pakalpojumu kvalitāti un satura atbilstību. Šobrīd sociālais dienests sadarbojas ar biedrību "Aizkraukles Psiholoģiskās palīdzības centrs", kas sniedz psiholoģiskā atbalsta pakalpojumus iedzīvotājiem. Ja kāda nevalstiskā organizācija piedāvā materiālo palīdzību, sociālais dienests vienmēr iesaistās, lai šo palīdzību nogādātu klientiem.

Pieņemt palīdzību

Nereti gan ir situācijas, kad atbalsta nodaļas klienti nav motivēti sadarbībai. Īpaši grūti esot strādāt ar tām ģimenēm, kuras neatzīst savas problēmas un pasīvi iesaistās sa-

ZANE BROVACKA,
Aizkraukles novada
Sociālā dienesta atbalsta nodaļas
vadītāja

Palīdzību nekad nav viegli lūgt, bet svarīgi ir atcerēties, ka meklēt palīdzību nav vājuma pazīme, bet gatavība mainīt savu dzīvi.

vas situācijas uzlabošanā. Zane Brovacka teic, ka ģimenes, kuras labprāt sadarbojas ar dienestu un aktīvi iesaistās problēmu risināšanā, gada laikā parasti sakārto savu dzīvi un sadarbība beidzas. Savukārt ir arī tādas, kuras ilgstoši ir dienesta redzeslokā, jo problēmas cikliski atkārtojas.

— Mūsu darba mērķis ir strādāt tā, lai bērns varētu dzīvot savā bioloģiskajā ģimenē, ja vien netiek apdraudēta viņa veselība vai dzīvība. Sociālais dienests ir palīdzošs, nevis sodu piemērojoša institūcija, tāpēc sociālā darbinieka viens no pirmajiem uzdevumiem ir izveidot atbalstošas attiecības ar klientu, lai viņš spētu uzticēties un vēlētos kopā risināt savas sociālās problēmas. Es strādāju ar ģimenēm, kurās ir bērni, jau vairāk nekā 16 gadu, un man ir liels prieks un gandarījums, ka veidojas savstarpējās uzticības saikne, ģimene vēlas tikties un padalīties ar to, kā tai klājas arī pēc mūsu oficiālās sadarbības beigām, — stāsta sociālā darbiniece.

Palīgs, nevis glābējs

Sabiedrībā gan bieži vien neesot pietiekamas izpratnes par sociālā darbinieka lomu.

— Saviem klientiem skaidroju to ar vienkāršu piemēru, salīdzinot situāciju uz kuģa, — ja cilvēks pēkšņi pārkrīt pāri bortam, sociālais darbinieks nelēks pakal, lai viņu izglābtu, bet tā uzdevums un pienākums ir izmest glābšanas riņķi, un cilvēkam pašam līdz tam jāaizpeld un jānokļūst drošā vietā. Sociālais darbinieks ir palīgs, nevis glābējs. Tas nozīmē, ka viņš neko nedara klienta vietā, bet kopā meklē risinājumus, piedāvā to alternatīvas un klients pats pieņem lēmumu, kā rīkoties, lai situāciju uzlabotu. Palīdzību nekad nav viegli lūgt, bet svarīgi ir atcerēties, ka meklēt palīdzību nav vājuma pazīme, bet gatavība mainīt savu dzīvi, — saka Aizkraukles novada Sociālā dienesta atbalsta nodaļas vadītāja Zane Brovacka. ♦